

Evropa bez křesťanství není možná, ale proč se tohoto dědictví zříkáme? Jak se na tuto a jiné skutečnosti dívá světící biskup pražský Václav Malý.

Dialog byl natočen ve středu 10. března 2016 v dopoledních hodinách na Pražském arcibiskupství, Hradčanské náměstí 16, Praha 1.

Teze:

„Evropa ovlivněná tradicemi zdůrazňuje lidskou důstojnost, klade důraz na iniciativu a tvořivost jednotlivce.“

„Slova: rovnost, volnost, bratrství znějí hezky, avšak víme, v co se zvrhla francouzská revoluce, a proto s těmito hesly opatrně.“

„Podíváte-li se na svět, je to docela smutný obrázek: pouze Evropa, Severní Amerika a Austrálie jsou demokratické.“

„V Evropě je přítomný přepjatý individualismus, ale i ztráta odpovědnosti vůči společnému, protože potomstvo není záležitost jen pro onen pár, který jej přivede na svět, ale je to dar společnosti.“

MS: *Pane biskupe, máme-li hovořit o Evropě, Evropské unii a významu Čechů v ní, rád bych začal prostou otázkou. Co si vybavíte ve spojení s Evropou?*

VM: Je to světaďil, který byl ve svých dějinách významně ovlivněn řecko - římskou a křesťansko - židovskou tradicí.

MS: *Považujete ji za svůj domov? Tak mi odpověděl Petr Drulák, jenž se profesně zabývá mezinárodními vztahy.*

VM: Cítím se jako Evropan. Když se řekne domov, myslím tím místo, které je spojeno s mým narozením, místo, kde pracuji.

MS: *Kde podle vás začíná a končí Evropa? Geografické vymezení máme.*

VM: Evropa je prostorem, který byl ovlivněn západní tradicí křesťanství, též východní tradicí. Více cítím afinitu k západnímu křesťanství, protože mentálně rozdíly existují. To však neznamená, že část Evropy, která byla ovlivněna východním křesťanstvím, cítím stejně, jako když přijedu do Asie, případně do Afriky.

MS: *To říkáte s jasným přesvědčením, jelikož jste ve svém úřadu navštívil mnoho zemí světa. Podle vás je důležité spíše hledat duchovní hranice než geografické? Uváděl jste, že tíhnete k západnímu křesťanství, nevymezil jste to geograficky.*

VM: Pokud jde o geografické vymezení, do Evropy patří Ukrajina, i část Ruska. Můžeme se tázat, jestli i Gruzie, případně Arménie? Ale tím, že je tam silná křesťanská tradice, počítal bych i tento okruh k Evropě.

... Hodnotový základ ...

MS: *Je vhodné se zeptat, jaké jsou kořeny Evropy. Hovoří se o Západu, ale to je překlad jména Evropa. Ten si „podmanil“ světaďily glóbu, byt v oblasti náboženství máte konkurenci.*

VM: Evropa ovlivněná tradicemi zdůrazňuje lidskou důstojnost, klade důraz na iniciativu a tvořivost jednotlivce. Zároveň je tam odpovědnost vůči prostředí, které je přetvářeno. Není to únik z reality,

případně vytváření snových světů, ale právě přetváření - a to s tím, že člověk není pánem, ale služebníkem.

MS: *Jak byla tato východiska v historii respektována?*

VM: Pro Evropu je důležité odlišení světské a církevní moci. Otázka lidských práv je též nemyslitelná bez této tradice, jelikož toto pojetí nenacházíme nikde v prostředí, které bylo ovlivněno jinými náboženskými tradicemi. Šlo o dlouhý zápas. Tvořivost vedla též k expanzi Evropy. Jistě lze říci, že ze strany Evropy po dlouhou dobu byla ne úplná citlivost k jinakosti tam, kam Evropané přišli. Je pravda, že Evropa byla dlouhou dobu na špičce vědeckého poznání, že se v Evropě vytvořil svobodný prostor pro vědu, pro poznávání, že bez důrazu na lidskou svobodu, lidskou tvořivost by toto nebylo myslitelné.

MS: *Podíváte-li se do historie, pak před Evropou expandovala Čína, pak „říše středu“ ustoupila a přenechala prostor Evropě. V současnosti moc Číny opět roste a stává se velmocí, nicméně ne vždy se tam respektují lidská práva, ...*

VM: ... a proto je nutné být vůči Číně opatrný. Rozvíjet hospodářské vztahy a stále je podmiňovat důrazem na oblast lidských práv. Pan Petr Drulák to nedělá, protože přístup Václava Havla „otočil“.

MS: *On uvažuje v této logice: abychom se dostali k druhé straně, musíme udělat kompromis a teprve pak můžeme prosadit svou ideu.*

VM: Vztahy se pak zužují na ekonomický profit. To považuji za blud, místo o rozvoji se mluví o růstu. Mám na mysli růst životní úrovně, která se omezuje na blahobyt. Jsem pro zvyšování životní úrovně, ale v rozumných mezích, bez vyčerpávání přírodních zdrojů, ovšem při zachování respektu k lidskému jedinci, to jsou spojitě nádoby. Dnes převažují ekonomické zájmy. Je to znát i v Evropě, v tom vidím nebezpečný vývoj.

MS: *Ne nadarmo se říká, že peníze jsou univerzálním jazykem. Lidé se prostřednictvím peněz domluví.*

VM: Abychom se domluvili, je nutné mít nějakou kulturu, kultivovat sebe, respektovat kulturu druhých. K samotné kultuře také patří vztah vůči materiálním statkům. Redukovat pohled na svět - politiku, vztahy - prizmatem hospodářství, není nejlepší vývoj.

... Odkaz Velké francouzské revoluce ...

MS: *Je vhodné se zeptat, jak vnímáte význam Velké francouzské revoluce. Ostatně volnost, rovnost, bratrství jsou hodnoty, k nimž bychom se měli hlásit. Někdo namítne: dobrá, jsou to hodnoty, které se ale vzájemně vylučují.*

VM: Znějí hezky, avšak víme, v co se zvrhla francouzská revoluce, a proto s těmito hesly opatrně. Jsem pro rovnost lidí před zákonem, ale rovnost neznamená stejnost, že všechny sunu do stejné přihrádky. Pro mě to znamená, že přijmu různost lidských jedinců. Je dobré vysvětlit kontext.

MS: *Ano, je zde rovnost příležitostí.*

VM: Respekt k lidské důstojnosti je otevření rovných příležitostí, ale to neznamená stejnost, kolektivismus, kdy člověk je jen kolečko v davu - to pak vede ke zvrhlosti. Toho jsme byli svědky v minulém století.

MS: *Byli jsme vedeni ke stádovitému jednání, kde je potlačen rozum i cit člověka. Víme, že stádovité*

jednání je vyvoláváno různými představiteli a lidé, kteří nejsou dostatečně pevní, nemají pro svůj životní rozvrh – horizontální jednání také vertikálu a jsou v tomto ohledu ovlivnitelní.

VM: Zde je povinnost lidí, kteří respektují vertikálu života, aby stáli pevně na svém postoji, aby dokázali jít i proti proudu. Neznamená to vzdor, případně snahu, aby tím zvýraznili sami sebe.

MS: *Byl jste součástí těch, kteří se před rokem 1989 snažili poukázat na morální hodnoty.*

VM: I dnes je to třeba.

MS: *Dnes nenalezneme tolik spřízněných duší. Není tu společný nepřítel. Máte tak větší pluralitu možností.*

VM: Ano, dříve byl nepřítel čitelný. Dnes je to méně čitelné, avšak je potřeba rozeznat nebezpečné tendence, protože vždy na tomto světě budou demagogové, vždy budou lidé, kteří dají přednost zjednodušenému vidění světa. Nebezpečí je stále. Lidé, kteří berou život odpovědně, by to měli rozlišovat.

... Péče o duši a Evropa ...

MS: *Rád bych se zeptal, jak vnímáte význam spojení „péče o duši“? Ve svém učení jej užíval Jan Patočka. Lidé, kteří mají zájem být autentičtí, a svět, v němž žijí, jim není lhostejný, musí uplatnit tento postoj. Odmítne-li člověk formovat svou mysl, stává se obětí davu. Víme, že je tím nakročeno na cesty do nesvobody. Jak o tom uvažujete v kontextu Evropy? Víme, že ten, kdo se snažil „pečovat o duši“, musel vypít kalich bolehlavu. Možná najde o cestu po každého.*

VM: Dnes je tendence dosáhnout něčeho, pokud to co nejméně bolí. Péče o duši bolí, protože člověk začne tím, že se podívá sám na sebe, že se kriticky podívá na své slabé stránky, že připustí druhého jako zrcadlo sebe sama, že si uvědomí i své klady a pracuje na sobě, snaží se proměňovat své prostředí, své vidění, odstraňovat své náklonnosti, pokud jsou špatné, případně narušují soužití. Je nutné korigovat své vztahy, stále je očišťovat. Tento proces je na celý život. Člověk nemůže říci: já jsem hotov. Je nebezpečí, že člověk raději volí výmluvy. Konstatuje, co je kolem něj – jen ne to, co je v něm. Ano, život je kalich – člověk má většinou tendenci jít pohodlnější cestou. Když to někdo říká veřejně, potlesku davu se nedočká, protože jde o cestu, na níž člověk nemůže říci: zítra budu mít úspěch. Dnešní doba je založena na úspěchu, který máme možnost dosáhnout. Při odbourávání své špatné vlastnosti, nemohu říci: do týdne se jí zbavím, je něčím, s čím se stále vyrovnávám.

MS: *Myslíte si, že tato výzva pracovat na sobě samém je uznávanou hodnotou?*

VM: Ta se často nezdůrazňuje. Více je vyzdvihována soutěživost, tvořivost, ale péče o duši již ne.

MS: *Co Kristus?*

VM: Toto je naprosto kristovské: člověče, nehřeš. Slovo „nehřeš“ znamená: uvědom si, jaké máš vztahy vůči Bohu, vůči bližním, a snaž se být lepším. Nejen lepším tím, že podáváš lepší výkonnost, že jsi předvídavější, ale lepší především tím, že odbouráváš své špatné vlastnosti.

MS: *Evropa je charakteristická pluralitou. Ne nadarmo se o ní říká: jednota v mnohosti. Jak velká má být pluralita, aby systém nedestruovala?*

VM: Napadá mne jednoduché pravidlo. Ano, jsme jiní a je dobré, že nejsme lidské kopie, a proto můžeme mít na věci různé náhledy, ale tam, kde prosazují svůj náhled na úkor druhých, na úkor jejich svobody, kde urážím jejich důstojnost, tam končí fungování plurality.

MS: *Lze konstatovat, že přece existují meze tolerance?*

VM: Ano, ale dnes se tolerance zaměňuje za přístup, ať si každý dělá, co chce. To je neodpovědnost vůči společnému prostředí. Tolerance v mých očích znamená: tolero - nesu obtíž, že druhý je jiný.

MS: *Tolerance nesmí být taková, aby to narušovalo mou identitu?*

VM: S tím souhlasím. Nezapomínejme: lhostejnost není tolerance.

MS: *Lhostejnost je úpadek člověka.*

VM: Můžeme to formulovat jinak: když mi neškodíš, je mi vše jedno. V tom je neodpovědnost, protože člověk žije společně s druhými, obývá prostor, a proto má také odpovědnost nejen vůči nim, ale též k sobě.

... Ideologie a Evropa ...

MS: *Dobrá, jak - dle vás - působily ideologie, které se pro ni staly smrtící?*

VM: Člověka nemohu posuzovat dle původu, ale podle toho, jaký je člověk. Zrůdnost komunistické ideologie bylo vylučování velké části lidí ze společného díla pouze proto, že měli takový nebo onaký původ. Z mého pohledu je to zvrhlé. Totéž platí pro povyšování národního, rasového principu na nejpodstatnější hodnoty.

MS: *Ideologie chybně interpretovaly hodnoty, které byly v jejich základu a deformovaly to, co bylo hodnotné, „výživné“. Jak vnímáte skutečnost, když někteří z představitelů současné integrující se Evropy hovoří o europeismu jako o ideologii, která přezírá jednotlivce?*

VM: Jsem proti jakýmkoliv „ismům“, protože ty jsou ideologií a člověk se do ní nemůže vejít. Člověk se nemůže vejít do premis, které se absolutizují. Právě hodnoty, jako je svoboda, postoje, jako je odpovědnost, je třeba stále očišťovat - jde o proces. Ten se nevejde do nějakých škatulek.

MS: *Netrpí nějakou ideologií také integrační proces? Slovo europeismus je „ismem“, který kritizuje ve svém myšlení Václav Klaus. Zdali si lidé, kteří se podílejí na formování bližší a bližší Unie, sami nevytvořili myšlenkový konstrukt, jenž jde proti zájmům druhých lidí, kteří by jednali jinak? Nepřichází z integrující se Evropy cosi jako ideologie, která jde proti samotnému integračnímu procesu?*

VM: Mně například vadí tzv. politická korektnost. Jde o to, že člověk vyjádří nějaký svůj postoj, že se vyhraňuje - a neměli bychom v zájmu korektnosti člověku bránit zastávat tento postoj. V současnosti mi genderová politika připadá, že má ideologické zabarvení. Jsem pro rovnoprávnost muže a ženy. Že se vyhraním vůči nějakému ideovému směru, ještě neznamená, že narušuji soužití, protože korektnost pak vede k rozvlácnosti, rozvolnění. Je dobré si vyjasnit postoje a pak se je snažit sladit, snažit se o domluvu, o vzájemné porozumění.

MS: *Udeřil jste hlavičku hřebíčku, jenž je jedním z těch, který je charakteristicky pro jednu z ideologií pocházející ze sjednocující se Evropy.*

VM: Existují psané normy společenství, jimiž je možno tomu čelit. Že se to dostává do praxe, že se to stává „zaklínadlem“, neznamená, že je to kodifikováno a je nutné se toho držet.

MS: *Můžeme též vidět, že negativem je bezbřehý liberalismus, tolerance.*

VM: Jistě. Pouze zdůrazňuji: dnes se brojí proti Evropě, nicméně předpokladem je, abychom věděli, kdo jsme, znali své dějiny, též svou kulturu, znali svůj jazyk. Také si musíme uvědomovat, že se vše dělo v souvislosti, tedy v dějinách. Od toho bychom měli vycházet – a ne identitu odvozovat od momentálních sportovních úspěchů českých reprezentantů, byť proti nim nic nenamítám.

MS: *Lidé se lépe identifikují se sportovcem než s myslitelem nebo politikem.*

... Dívat se v Evropě dál ...

VM: Nejsem pro to, aby všichni byli učení, aby měli tituly. Stačí zdravý lidský rozum, aby si lidé tuto skutečnost uvědomili. Záleží na představitelích společnosti, aby o těchto záležitostech hovořili, ale ne ve smyslu moralizování. Pořád je hovor o ekonomickém „kolotoči“, o daních, o příspěvcích, o dotacích, o fondech, ale úvahy o širších souvislostech lidského života postrádám. Václav Havel to tak chápal a opakovaně na to upozorňoval.

MS: *Václav Havel předpokládal, že existuje „duše Evropy“. Lidé, kteří nás nyní reprezentují, tuto dimenzi „uzávorkovali“.*

VM: Jako nebezpečí pro Evropu vidím redukci. Neříkám, že všichni jsou špatní.

MS: *Nemůžeme vidět věci jen v položkách „má dáti – dal“.*

VM: To se v podstatě děje. Člověk to stále slyší.

MS: *Peníze jsou univerzálním jazykem. Penězům „rozumí“ všichni.*

VM: Nejsem proti penězům, ale vždy je nutné trochu víc.

MS: *Předpokládáte, že hodnotami, jichž jsme se dotkli, je možné utvořit „duši Evropy“? K tomu, aby lidé měli povědomí duchovní Evropy, prostoru, je nutné, aby pečovali o duši, aby šli nesnadnou cestou, která je klikatá a znamená výzvu pro osobní růst.*

VM: Evropa může obstát v soutěži světa pouze tehdy, bude-li celkem. Stále zdůrazňujeme demokratický řád. V tom je náš přínos celé planetě. Podíváte-li se na svět, je to docela smutný obrázek: pouze Evropa, Severní Amerika a Austrálie jsou demokratické. Podíváte-li se na obrovské světadíly, kde žije mnohem více obyvatelstva planety, nemůžete říci, že je tam demokratická situace. Z tohoto hlediska je důležité, abychom se jako Evropané „drželi“ a uvědomovali si, že máme společnou odpovědnost. V tom vidím návaznost na Evropu – nejen v ekonomické soutěži, ale i v duchovním přínosu.

MS: *Jde o obhajobu skutečnosti, že mohu svobodně rozhodovat, svobodně mluvit atd., že mohu analyzovat stav na základě alternativních informací. Víte sám, že lidé často tento stav vymění za kus koblihy.*

VM: Jedno za špatných pravidel říká, že košile je bližší než kabát. Ano, musím dbát též na fakt, aby košile byla zašitá, aby byla čistá, vypraná. Víím však, že i na kabátu záleží. Je vhodné, pokud se můžeme dívat kolem sebe a vidět i svůj život v trochu širších souvislostech. To vůbec neznamená učenost. Jsem přesvědčen, že rozumně uvažující člověk – bez ohledu na výši svého formálního vzdělání – tyto věci může vnímat. Nedělejme z lidí hlupáky, případně „dav“, který se nechá manipulovat.

MS: *Ve svých slovech voláte po Evropanovi, který má podobná východiska jako babička Boženy Němcové.*

VM: Ano, a proto babička je důležitá.

... Křesťanský přístup v Evropě a kontexty ...

VM: Nebezpečí pro Evropu vidím v „privatizaci náboženství“. Evropa dospěla k oddělení moci státní a duchovní. Byl to zásadní důležitý zlom, který vedl až k vytvoření demokratické vlády. Na druhé straně vertikála není pouze privátní záležitost, a proto je nutné ji připomínat ve veřejném prostoru, ale to se děje málo. Zde bych viděl kolísání Evropy a jisté vyprázdňení.

MS: *Integrující se Evropa se hlásí k židovsko – křesťanským základům, avšak v dialogu s Mons. Vladimírem Hronkem – on říká: mnohé je v Evropě deklarováno, ale ve skutečnosti tomu tak není.*

VM: I deklarace je důležitá, protože se na to lze odvolávat.

MS: *Je to pouze forma, která je naplňována, nicméně důležitý je i obsah. Díváte-li se kolem sebe, země, které utvářejí Evropskou unii, na svých hranicích staví zábrany. „Handluje se“, jaký uprchlík půjde kam. Kde pak vidíte Kristovu lásku? Není to pak farizejství?*

VM: Ano, tuto skutečnost je však třeba připomínat. Nejsem snílek, který by naivně viděl vývoj. Je nutné, aby si lidé uvědomili, že je důležité, že jsme součástí celku, že máme společnou odpovědnost. Chráníme jistý myšlenkový prostor, který není vůbec samozřejmý.

MS: *Problém je, kolik Čechů se opravdu podívá na místa mimo české země a podívá se očima druhých na nás samé. Pěkně to vyjádřil Jan Kaplický: „Češi mají ne snad pivní pěnu, ale dva půllitry.“*

VM: Důležitá je i odpovědnost médií. Nejen politiků, ale i médií, která by měla poskytovat solidní informace.

... Integrace v komplexnosti ...

MS: *Také je vhodné se zeptat, jak vnímáte důležitost integračního procesu. Je to vytváření zábrany proti válkám, poněvadž evropské země spolu válčily – a ne zřídka bylo z Evropy jedno válečné území?*

VM: Ano, toto se podceňuje – a pro bezpečnost to má zásadní význam. Dnes se jednotlivé státy neubrání. Vzájemné vazby zabraňují, aby z integračního procesu vyskočil jeden stát. Podceňuje se, že více jak 70 let máme mír, že tu není válka jako na Balkáně. Z tohoto hlediska se mír a nutnost společného rozhodování málo zdůrazňuje.

MS: *Války jsou na periferiích. Problém je, že evropský mír je strážěn Američany.*

VM: Ano, pro svobodu je nutné přinášet oběti. Není to pouze něco, co přijímám, co konzumuji, ale co též někdy stojí i život.

MS: *Tam vidíme projev lásky. Američané jsou k tomu vychováni, aby se z nich stali válečníci světa. Je to pro ně povinnost, nebo služba?*

VM: Sami čekáme, že to Američané učiní.

MS: *A následně se vezeme! Vůči světu se nechováme odpovědně. Vlastně nejsme vůči sobě pravdiví. Sice nějaký prostor obýváme, ale nekonáme.*

VM: Souvisí to s životní úrovní. Máme jen zájem růst a nepěstuje se ochota k oběti.

MS: *Je třeba bránit i prostor demokracie.*

VM: Někdy i položit život.

MS: *Podívejme se do období formování Československa! Byl to neexistující stát, a Češi šli do války, utvářeli legie – stejně tak konali po roce 1938.*

VM: Jisté nebezpečí zpohodlnění vidím u mladé generace – mají možnost cestovat, mají možnost pobývat v zahraničí, vzdělávat se. Připravenost bránit vlast bych viděl jako velmi důležitou.

MS: *Vzpomínám si na Ivana Medka, který za svého života říkal: bojovat za Českou republiku? To ne! V minulosti byli občané vůči státu loajální, měli životní projekt – k tomu patřilo vzít zbraň.*

VM: Souvisí to s tím pohodlím.

MS: *Jsou však v Evropě i národy, které mají jiný přístup k životu.*

VM: Poláci jsou schopni oběti. Když však přijde na lámání chleba, my rezignujeme ...

... Význam oběti ...

MS: *Ve svých úvahách jste též uvedl slovo oběť. Jak nahlížíte na skutečnost, že Evropa vymírá? Sám papež František ji označil za „stařenku“.*

VM: Je to otázka pohodlí, protože věnovat své síly potomstvu vyžaduje odříkání, byť to pak přináší radost. V Evropě je přítomný přepjatý individualismus, ale i ztráta odpovědnosti vůči společnému, protože potomstvo není záležitost jen pro onen pár, který jej přivede na svět, ale je to dar společnosti. Tato propojenost se však vytrácí. Jde o odpovědnost ke společnému prostoru. Zde se přepjala individuální práva. Neustále se hovoří o „právech“ člověka, ale málo se mluví o povinnostech vůči společnosti. Lidé jsou pohodlní: nejprve můj vlastní prospěch a pak se uvidí.

MS: *Otázka oběti, ale i podřízení se celku se objevuje v asijských státech. Dělá-li se velké dílo, pak je nutná souhra jednotlivců, není to záležitost pouze jednoho jednotlivce.*

VM: Vše přešlo ve vypjatý individualismus a využívá toho autorita vládnoucích. V současnosti se v Číně propaguje konfucianismus, což je spíše filozofie než náboženství, které zdůrazňuje význam autority, respekt vůči vládě, aby se to hodilo vládnoucím.

... Pohledy na Evropu z jiných světadílů ...

MS: *Cestujete, jak se – dle vás – dívají na nás, na Evropu lidé z jiných světadílů? Navštěvujete např. země, kde trpí křesťané.*

VM: O Evropě se lidé dozvídají díky médiím. Ptejme se, co nabízí Evropa kulturně? Podívejte se na různé seriály, prezentaci ve vizuálních sdělovacích prostředcích, tam je zpochybňováno vše. Takto jsem to zažil v muslimských zemích. Na jedné straně obrovský standard, ale na druhé straně je zde ideová rozpocenost, a proto jsou lidé zmateni, neboť jinou možnost jak poznat Evropu nemají. V televizi jdou přihlouplé seriály, kde se vše „promíchává“, vše se zpochybňuje a o všem se planě diskutuje... Z mého pohledu jsou informace o Evropě zploštělé. Celé bohatství Evropy je skryto, zasunuto, a proto se Evropa jeví jako prosperující místo, kde se lidem dobře daří, ale například v oblasti partnerské odpovědnosti nedostojí kánonu, z něhož vychází.

MS: *Mohli bychom se učit v zemích, které nejsou rozvinuté?*

VM: Ano.

MS: *Když jsem se setkal s Martinem Janem Stránským, řekl mi: Američany Evropa „nezajímá“. Co se děje, nenachází odpovídající resonanci. Cítíte to také tak? Evropa je pro cizince špatně pochopitelná?*

VM: V Americe hraje náboženství v myslích lidí důležitou roli. Zdaleka to není jako v Evropě. Také tam dochází k sekularizačním jevům, ale pořád je ještě přítomna vertikála - a to i ve veřejném prostoru, což se v Evropě vytrácí - a to je hlavní rozdíl.

... Integrace a globalizace ...

MS: *Zastavme se ještě u jedné teze. Má-li Evropa přežít, měla by být integrovaná ve srovnání se světovými mocnostmi.*

VM: Ano - logické.

MS: *Jak vnímáte srozumitelnost integračního projektu?*

VM: Málo se lidem vysvětluje. Evropa je stále nahlížena očima peněz. Nemluví se o tom, jak dát Evropě duši.

MS: *Je to špatně prezentováno elitami, ...*

VM: ... i sdělovacími prostředky.

... Češi a integrace ...

MS: *Příznějme si: o jednoho velkého Evropana naše republika přišla - tím byl Václav Havel. Ten ji dlouhodobě propagoval. Otázka je, zdali by i on souhlasil s tím, jak Evropa vypadá v roce 2016.*

VM: Jistě by měl výhrady. Jeho základní směr byl správný a ten je třeba držet. Jeho postoje neabsolutizují. Je dobré navazovat na jeho politiku. Zneklidňuje mě tendence, která byla formulována Petrem Drulákem, jenž říká, že je nutné opustit Havlovu politiku. Ukazujete se to na vstupu Číny do naší země, což nevidím jako dobrou tendenci. Opakuji: nejsem pro izolacionismus, nejsem pro vylučování někoho, avšak mělo by se ctít doporučení: já pán, ty pán.

MS: *Jak důležité. Je nutné, aby země, které se integrovaly, mohly říci svůj postoj.*

VM: Reprezentace našeho státu toho nevyužívá, neboť je slyšet velmi různorodé hlasy.

MS: *Jeden hlas je z Hradu, druhý ze Strakovy akademie, třetí je z vily na Hanspaulce. Využívají Češi potenciálu, když jsme v geografickém středu Evropy, avšak přesto jsme mnohými označováni za kverulanty?*

VM: Stále si myslím, že máme otevřenou dlaň, než abychom něco z dlaně vysypali. Uvědomme si, že vše něco stojí. Aby celek pracoval, příznějme si, že to něco stojí. Z mého pohledu je nutné vážit klady a zápory, a hledat klady, které jsou stále větší než zápory. Podíváte-li se, co vše se díky integraci vybuďovalo - a to z materiálního hlediska, již to musí člověka „trknout“, že nejde o proces, který vede špatným směrem.

MS: *Rozumíte zemím, které sice do Evropy v roce 2004 vstoupily - nyní se však stávají disidenty?*

VM: Byla snaha vše urychlit, byť se mělo chvíli počkat. Východní země nebyly v mentálním stavu pro přijetí, aby se integrovaly. Zatím je to bez velkých otřesů, ale mohou nastat.

MS: *Cosí jiného jsou úvahy na evropské úrovni, cosí jiného na národní úrovni. Zde je pak*

odpovědnost politiků a médií.

... Rozpad unijních snah ...

MS: *Jak nahlížíte na možný rozklad Unie? Zmiňme brexit, i uvažovaný grexit.*

VM: Je chybné, pokud Británie vystoupí. Je však třeba respektovat rozhodnutí toho kterého státu, ale viděl bych to jako krok zpět.

MS: *Děkuji vám za pohled na evropské otázky z arcibiskupského paláce.*